Helsinki

Kaavanumero 12938

Vuorovaikutusraportti

Fastholman ja teknisen huollon alue

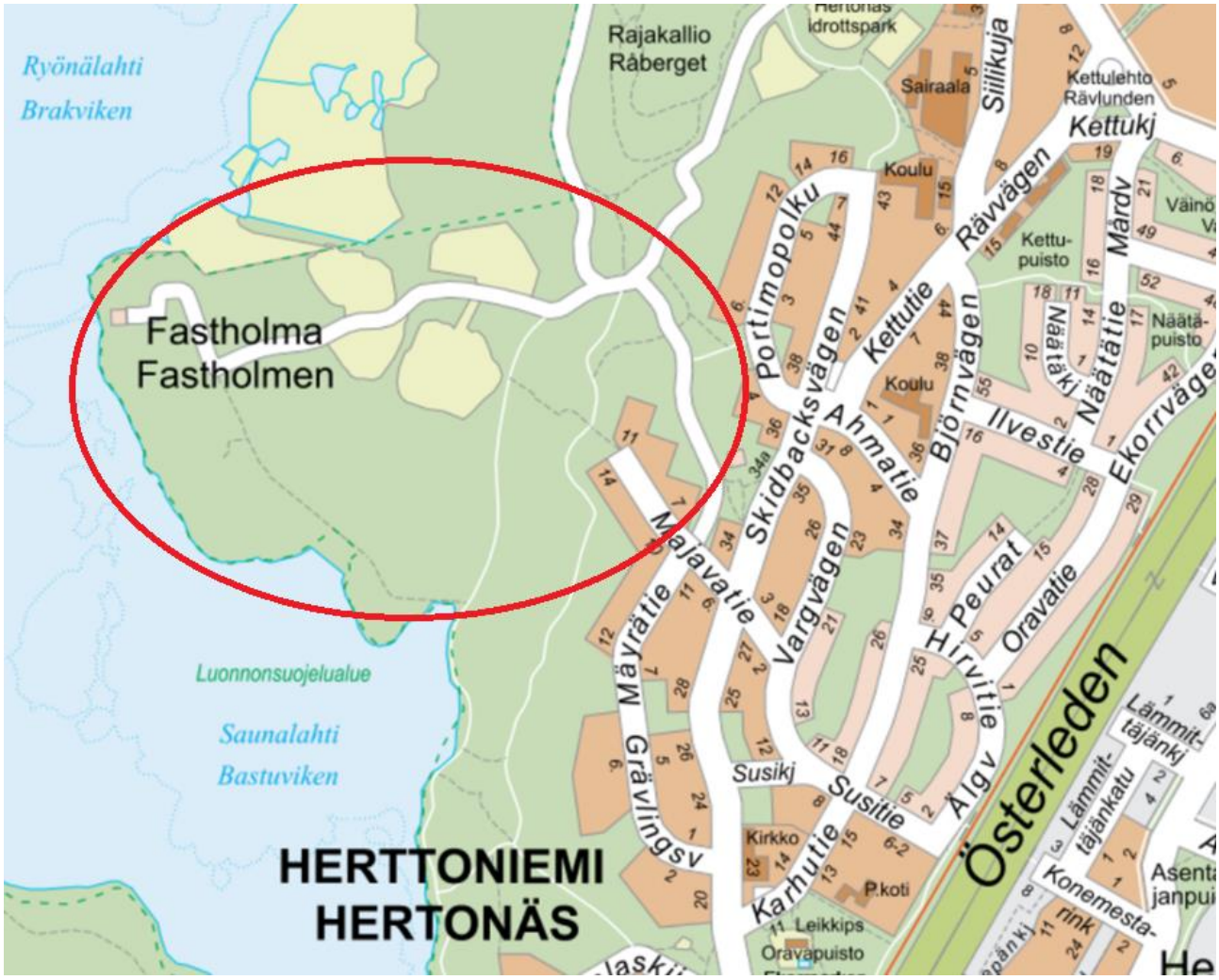

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

Diaarinumero HEL 2022-010437
Projektinumero 0000032
ProjectWise-numero 1503_4

Vuorovaikutusraportti

Asemakaavan vuorovaikutusraportissa esitetään yhteenvedot kaavaratkaisun valmisteluaikana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista sekä vastineet niissä esitettyihin huomautuksiin. Vuorovaikutusraporttia täydennetään kaavaprosessin edetessä. Vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa säädetään alueidenkäyttölaissa (AKL) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (MRA). Alueidenkäyttölaki oli 1.1.2025 saakka maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL).

Jäljennökset kaikista kaavan valmisteluaikana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista ovat nähtävissä Helsingin kaupungin kirjaamossa, käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13.

Päivätty: 10.3.2025

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman esilläolo (AKL/MRL 63 §): 4.3.2024–22.3.2024

Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo (AKL/MRL 65 §): 10.3.2025–8.4.2025

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman aineiston esilläolo

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman aineisto oli esillä 4.3.2024–22.3.2024. Lisäksi järjestettiin:

- Verkkoasukastilaisuus 11.3.2024

OAS-aineistosta saapuneet mielipiteet

Kirjallisia mielipiteitä saapui 12 kpl.

Mielipiteistä oli adresseja 1 kpl (allekirjoittajia yhteensä 10).

Osallisten mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta kohdistuivat alueen liikennejärjestelyihin ja turvallisuuteen, alueen luontoarvoihin ja ympäristövaikutuksiin, alueen virkistyskäyttöön ja lumenvastaanottotoimintaan sekä kierrätystoimintaan.
Mielipiteissä esitetyt asiat on otettu huomioon siten, että kaavassa on selkeytetty ajoyhteyksiä ja kevyen liikenteen väyliä turvallisuuden parantamiseksi. Kaavakarttaan on lisätty määräyksiä jotka koskevat alueen luontoarvojen huomioimista rakentamisen suunnittelussa.

Vastineet OAS-aineistoa koskeviin mielipiteisiin

Vastineet mielipiteisiin on laadittu aihepiireittäin.

Liikennejärjestelyt ja turvallisuus

Mielipiteissä oltiin huolestuneita runsaasta kuorma-autoliikenteestä, jonka lumenvastaanoton sekä puutarhajätteiden käsittely alueelle tuovat. Kuorma-autoliikenne on vilkasta Hiihtomäentien, Kettutien ja Majavatien kautta Fastholmaan. Liikenne aiheuttaa asukkaille vaaratilanteita, hengitysilman pilaantumista, meluhaittaa ja asumisviihtyisyyden alenemista sekä asuntojen arvon laskua. Kapeita teitä meluisasti jyristelevät kuorma-autot ja tiestä lähimmillään 10 metrin päässä olevat asuntojen ikkunat ovat asukkaille sietämätön yhdistelmä. Jalankulku ja pyöräily raskaan liikenteen seassa on taas pelottavaa ja vaarallista. Järkevintä olisi lumen läjittäminen enemmän paikallisesti, sillä saisi liikenteen päästöjäkin vähennettyä. Teknisen huollon alue tulisi sijoittaa asutuksesta kauemmaksi, jonne ajaminen tapahtuisi suurempia ajoväyliä pitkin.

Erityisiä vaaran paikkoja ovat Majavatiestä alkavan hiekkatien alamäki, sen kaarre sekä vielä alempana sijaitseva latukoneella tehdyn ladun ja Fastholmaan johtavan tien risteys. Esitetty kulkuväylien leventäminen ei poista sitä ongelmaa että alue sijaitsee mäen alla ja kuorma-autojen on kiihdytettävä vauhtia päästääkseen mäki ylös liukkailla talvikeleillä. Ihmisiä kulkee lapsien kanssa päivittäin Majavatietä ja Hiihtomäentietä pitkin päiväkoteihin ja kouluihin. Ajoreittiä ei tulisi päällystää tai suoristaa, sillä se entisestään lisäisi kuorma-autojen ja muun

liikenteen ajonopeuksia alueella. Hiekkatien vieressä virtaa puro, joka uhkaa jäädä kriittisimmistä kohdista kuorma-autojen alle, koska tie on leventynyt ja hiekoitushiekkaa on aurattu puroon. Lumenvastaanoton avautumista lauantai-aamuna voisi siirtää myöhäisemmäksi.

Vastine

Kaupunki on tunnistanut ongelmat ajoyhteyden turvallisuudessa ja kuorma-autojen kausittain tiheästä liikennöimisestä alueella. Ongelmaan ei ole kovin helppoa ratkaisua, johtuen alueen mäkisyydestä ja hieman hankalasta sijainnista. Kaavaehdotukseen on merkitty uusi yleiselle jalankululle varattu alueen osa (pp) ajoreitin viereen, jotta alueella liikkuvat pyöräilijät ja kävelijät saataisiin erotettua ajoneuvoliikenteestä. Jatkosuunnittelussa tutkitaan voiko erotusta vahvistaa vaikka kaiteella tai muulla rakenteella ajoväylästä. Majavatie ja Hiihtomäentie ovat osa valmisteilla olevaa Länsi-Herttoniemen asemakaavamuutosta, ja vastaava ratkaisu on merkitty myös Länsi-Herttoniemen kaavaehdotuskarttaan, jotta ajoyhteyden ratkaisu olisi yhtenäinen reitin alusta loppuun.

Helsingin lumenvastaanottoalueet ovat kaikki olennaisia runsaslumisina talvina, jotta varastointikapasiteetti olisi riittävä.

Kaupungin melu- ja ilmanlaatuasiantuntijan arvion mukaan lumenvastaanottoalueen liikenne ja työkoneet eivät aiheuta merkittävää melu- tai ilmanlaatuhaittaa. Haittavaikutuksia arvioidaan, ohjataan ja säädetään toteutusvaiheessa useilla erilaisilla lupaprosesseilla, valvonnalla, määräyksillä ja ohjeistuksilla esim. Helsingin kaupungin ympäristönsuojelumääräyksillä. Toteutusvaiheessa myös määritellään rajoitukset sekä esimerkiksi meluvaikutusten ehkäisy- ja seurantatoimenpiteet.

Alueen luontoarvot ja ympäristövaikutukset

Mielipiteissä todettiin että Fastholma on monelle eläinlajille tärkeä elinympäristö. Alue on muun muassa merkittävä sammakoiden kutualue. Sammakoiden kutulammikoita ei pidä hävittää, ja toisaalta tulee varmistaa, että lumen sisältämät myrkyt eivät uhkaa sammakoiden kehittymistä. Pöllöt saalistavat kentillä myyriä. Pikkutyllit oleskelevat sulamisvesien lätäköissä. Sorsapari on pesinyt lumikasojen vieressä viime vuosina. Kosteilla kentillä on runsaasti lentäviä hyönteisiä. Mielipiteessä kiitetään siitä, että alueelle perustetaan luonnonsuojelualue. Teknisen huollon alue on tällä hetkellä sulautunut Viikki-Kivikko vihersormeen ja ovat osa ekologista yhteyttä. Kenttien välissä kasvava puusto on linnuille tärkeä ja se tulee säilyttää. Alueen aitaamisessa tulisi huomioida eläinten kulkuväylä pohjois-eteläsuunnassa sekä aitojen rakentaminen sellaisiksi että eläimet pääsevät myös pois omin avuin.

Lumenkaadolle ja muulle läjitystoiminnalle tulee hakea ympäristölupa, jotta kaikki ympäristöön liittyvät riskit tulevat huomioiduiksi. Puutarhajätteiden ja lumen vieminen alueelle on syytä kieltää. Luonnonsuojelualueen ja Natura-alueen suojavyöhykkeen tulee olla leveämpi, jotta vaikutukset luonnonsuojelualueelle olisivat mahdollisimman vähäiset. Myös Natura-arvio sekä uusi linnusto- ja lepakkoselvitys tarvitaan.

Jos kentät toteutetaan suunnitelman mukaan, vesien saastumista saadaan todennäköisesti vähennettyä. Korkeat aidat, valaistuksen lisääminen, laskeutusaltaat, suoja-alueen vähyys ja kenttien rajaus aiheuttaisivat kuitenkin riskejä monille eliöille ja niiden elinympäristölle. Laskeutus- ja viivytysaltaiden turvallisuus eläimille ei selviä suunnitelmista.

Muun kaava-alueen kaavoittamista Fastholmassa virkistysalueeksi kannatetaan, jotta luonnonhoito olisi yhteneväistä ja uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen tulisi helpommaksi. Kenttien ympärillä on laajoja vanhojen roskien kaatopaikkoja, jonka riskeistä kaupungin on hyvä olla tietoinen.
Nykyisen lumenkaatopaikan ja Fastholman niemen kärjen kesähuvilan välissä sijaitseva luhta-alue ei tällä hetkellä kuulu kaupungin omistamiin maihin. Kyseinen alue muodostaisi mm. tikoille arvokkaan alueen ja jatkosuunnittelussa pitäisi selvittää kyseisen luhta-alueen liittämistä Fastholman luonnonsuojelualueeseen.

Vastine

Lumenvastaanottoalueen hulevesiä ollaan jatkossa puhdistamassa luontopohjaisilla menetelmillä, mikä hyödyttää myös sammakko- ja kosteikkolajeja. Alueelle maisemoidaan hulevesiä pidättävä lammikko sekä kosteikkokasveja sisältävä biosuodatusallas. Tämä ylläpitää ja jopa parantaa sammakoiden elinolosuhteita alueella jatkossakin, etenkin jos kuivuus yleistyy tulevina kesinä. Lumenvastaanottokentät tarvitsevat järeät aidat, jotta lumimassat pysyisivät määrätyllä alueella, ja esimerkiksi roskat eivät pääse leviämään lähiympäristöön. Aidat ovat myös tarpeellisia turvallisuuden kannalta, sillä varastoidut lumikasat ovat vaarallisia niiden sulaessa epätasaisesti. Keskikokoiset ja isot nisäkkäät pystyvät kiertämään aidatun alueen. Sitä pienemmille eläimille, erityisesti sammakkoeläimille ja matelijoille, tulee jättää aidan alaosaan rakoja, josta ne pääsevät kulkemaan aidatulle alueelle ja sieltä pois. Todennäköisesti tämän kokoluokan rakoja jää aitaukseen ilman erillisiä toimenpiteitäkin.

Alueelle on laadittu Natura-arviointi, jonka tulokset on otettu huomioon kaavaehdotuksen valmistelussa. Natura-arviointi on nähtävillä kaavaehdotuksen liitteenä.

Ympäristöluvan tarve arvioidaan tapauskohtaisesti viranomaiselle esitettyjen suunnitelmien perusteella. Lumenvastaanottopaikka ei ole ympäristösuojelulain (YSL) mukaan lähtökohtaisesti luvanvaraista toimintaa, vaan se voi tarvita ympäristöluvan ainoastaan YSL 27 § 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. ELY-keskus arvioi ympäristölupatarpeen niiden toimintojen osalta, joiden ympäristölupaviranomaisena olisi valtion lupaviranomainen. Muiden toimintojen osalta ympäristölupatarvetta arvioi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Alueen virkistyskäyttö

Myönteisenä pidettiin sitä, että Fastholman ulkoilureittejä ei suunnitella levennettäviksi hiekkateiksi, vaan ne pidetään polkuina ja kosteille reiteille tehtäisiin pitkospuut. Suunnitelmissa pidettiin hyvänä ratkaisua, jossa Fastholman lumenvastaanottoalueen pohjoispuolelle suunniteltiin pitkospuureittiä lintutornille.

Vastine

Fastholman ulkoilureitit on tarkoitus tulevaisuudessakin säilyttää polkumaisina ja hyvin maastoon sopeutuneina. Alueelle laaditun Natura-arvion perusteella pitkospuureitti ei valitettavasti voida toteuttaa, sillä se aiheuttaisi kohtuutonta häiriötä lähellä sijaitsevan Natura-alueen linnustolle ja muulle eliöstölle.

Lumenvastaanotto ja kierrätystoiminta

Joidenkin mielipiteiden mukaan teknisen huollon kaltainen toiminta tulee lakkauttaa moninaisesti arvokkaalla Fastholman alueella. Mielipiteissä vaadittiin kaupungilta entistä aktiivisempaa vaihtoehtoisten menetelmien sekä ympäristön kannalta paremman sijainnin kartoitusta. Se, että luonto on jo tärvelty kenttien kohdalla aiemmin, ei ole syy vakinaistaa ja kasvattaa toimintaa kaavoituksen avulla. Fastholman lumenvastaanottoalueesta halutaan tehdä modernin lumenkäsittelyn esimerkkikohde. Tällaista koerakentamista ei tule missään nimessä tehdä Natura-alueen ja luonnonsuojelualueiden keskellä.

Mielipiteessä mainittiin että, suunnitelmien mukaan valaistusta aiotaan lisätä merkittävästi, mikä häiritsisi paitsi lepakkoja, myös muita lajeja, joille pimeä vuorokauden jakso on tärkeä. Hyönteisiäkin häiritsee valo, jonka takia kirkas valaistus ei sovellu alueelle varsinkaan keväällä, kesällä ja syksyllä.
Fastholmassa on paha jättipalsamiongelma, sekä muita vieraskasvilajeja. Nämä ovat todennäköisesti levinneet puutarhajätteiden ja mahdollisesti lumen mukana alueelle. Alue on mahdollisimman väärä paikka puutarhajätteelle, sillä sen mukana leviää juurakoita ja siemeniä läheisille luonnonsuojelualueille. Kaupungin tulisi näyttää jätteidenlajittelussa esimerkkiä asukkailleen, eikä vaan kipata niitä luonnonsuojelualueiden viereen.

Lumenvastaanottopaikoista on kova pula kaupungilla. Kyseinen alue on kuitenkin väärä kyseistä toimintaa varten, luontokokonaisuuden takia. Lumen mukana alueelle leviää monenlaisia kemikaaleja. Lumen varastoimiselle tulisi löytää alue, jonne on mahdollista järjestää viemäröinti, jonka kautta kemikaaleja sisältävät vedet voitaisiin johtaa puhdistuslaitokseen. Lumenkaatoalue on nykyisen toiminnan myötä jatkuvasti laajentunut, tällainen pitäisi ehdottomasti estää. Puhdistettujen sulamisvesien raja-arvon on oltava matalampi kuin työmaavesien. Rinteiltä valuvien vesien tulee antaa kerääntyä kenttiä ympäröiviin märkiin tervaleppäluhtiin ja tuoreisiin, keskiravinteisiin lehtoihin.
Kaupungin linjaus luopua lumenkaadosta mereen on kannatettava, mutta nyt nähtävillä olleissa suunnitelmissa on edelleen kyse vähintään välillisestä lumenkaadosta mereen aivan tärkeän suojelualueen läheisyydessä.

Asfaltointia ei alueelle tulisi tehdä, paalutuskustannukset ovat suuret ja aiheuttavat melua. Varasto- ja tukialueiden koot ovat suuria, siihen nähden mihin niitä nykyään käytetään. Tuleeko lumisen kauden ulkopuoleinen kuljetus lisääntymään puutarhajätealueella? Varasto- ja tukialueelle voisi toteuttaa Helsinki-WC:n, joka palvelisi alueen ulkoilijoita. Miten pilaantuneiden maamassojen poisto- tai puhdistus suunnitellaan, ettei se aiheuta ympäristövahinkoa? Kivimursketukivalli olisi syytä maisemoida, esimerkiksi sammaleella tai vastaavalla jotta se sulautuisi paremmin ympäristöön. Olisiko öljynerotuslaitteiston tulvasuojalle mahdollista toteuttaa 3 metrin suojataso?

Vastine

Fastholman teknisen huollon alue on sijainniltaan suhteellisen keskellä kaupunkirakennetta, ja vähentää siten tarvetta ajaa lumikuormia kauemmaksi. Juuri herkän ympäröivän luonnon takia on sulamisveden käsittelyä ja puhdistusta suunniteltu erittäin tarkkaan, jotta toiminnan ympäristöhaitat voitaisi minimoida. Toteutuessaan hyvin puhdistusmenetelmiä voitaisiin ottaa käyttöön myös muilla kaupungin lumenvastaanottoalueilla. Alueen valaistusta pyritään kohdentamaan kenttien suuntaan, eikä metsän suuntaan, jotta häiriöt alueen eliöstölle olisivat mahdollisimman pienet. Valaistus on tarpeellisinta talvisin, jolloin alueella liikkuvia eläimiäkin on vähemmän. Valaistuksesta tehdään kaavaan erillinen määräys. Maamassojen ja puutarhajätteiden vastaanotossa keskitytään sellaisiin massoihin, jotka eivät sisällä vieraslajeja. Alueelle tällä hetkellä levinneitä vieraslajeja pyritään poistamaan alueelle laaditun vieraslajiselvityksen ohjeiden mukaan. Maamassojen ja puutarha-aineksen väliaikaisen varastoinnin ajatuksena on edistää kaupungin kiertotalouskäytäntöjä mahdollistamalla tilaa väliaikaissäilytykselle.

Tutkimusten mukaan aurattu lumiaines ei yleensä sisällä kovin suuria määriä haitallisia aineita, vaan koostuu lähinnä lumesta, hiekoitushiekasta ja roskista. Tämän vuoksi luontopohjaiset puhdistusmenetelmät, veden virtauksen viivyttäminen ja paikallinen suodatus lähtökohtaisesti riittävät sulamisvesien käsittelyyn, ennen niiden johtamista mereen. Alueelle toteutetaan tarkka seurantaohjelma, jossa vedenlaatua tarkkaillaan säännöllisesti ja pystytään reagoimaan mikäli laatu jostain syystä heikkenee. Ympäristönsuojeluviranomainen pyytää tarvittaessa tarkkailun tuloksia ja seuraa vedenlaatua.

Osana kaavan valmistelua on laadittu yleissuunnitelma kaava-alueesta. Yleissuunnitelmassa on tarkasteltu myös alueen tulvatilannetta. Öljynerotin suojataan niin ettei meritulva pääse huuhtomaan sitä.

Kulttuurihistoria

Muinaisjäännökset tulee huomioida ja tarvittaessa merkitä maastoon niin, ettei niitä vahingoiteta.

Vastine

Muinaisjäännös merkitään kaavakarttaan sm-merkinnällä ja asianmukaisella suojelumääräyksellä.

Viranomaisten ja asiantuntijoiden kannanotot OAS-aineistosta

Kannanottoja saatiin seuraavilta viranomais- ja asiantuntijatahoilta:

- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala/Kaupunginmuseo
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY)

Viranomaisten kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta kohdistuivat alueen kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja yhdyskuntatekniikkaan. Kannanotoissa esitetyt asiat on otettu huomioon siten, että alueella sijaitsevalle muinaismuistolle on kaavakartassa annettu suojelumerkintä ja -määräys. Alueella sijaitseville rakennushistoriallisesti arvokkaille rakennuksille on myös annettu suojelumerkinnät ja -määräykset.

Vastineet OAS-aineistoa koskeviin viranomaisten ja asiantuntijoiden kannanottoihin

Vastineet kannanottoihin on laadittu aihepiireittäin.

Kulttuurihistorialliset arvot

Kaupunginmuseon lausunnon mukaan alueella sijaitsevalle, rauhoitetulle kiinteälle muinaisjäännökselle (Tukikohta 1914:rata) tulee esittää osa-aluemerkintä sm ja merkinnälle lausunnossa selostettu tekstimääräys. Museon lausunnon mukaan suunnitellut pitkospuut voidaan toteuttaa, kunhan ne rakennetaan niin että rauhoitettu ratapenger ei vaurioidu sen toteutuksessa. Fastholman niemen kärjessä sijaitsevan vapaa-ajan käytössä oleva rakennus on ainutlaatuinen jäänne Herttoniemeläisestä huvilakulttuurista, ja tämän johdosta asemakaavalla tulee turvata kohteen suojelu, sekä myös sen vaalimisen edellytykset mahdollistavalla asianmukaisesti osoitetulla käyttömääräyksellä.

Vastine

Alueen kiinteä muinaisjäännös merkitään kaavakarttaan sm-merkinnällä ja mainitulla lisämääräyksellä. Pitkospuureittiä ei toteuteta, sillä Natura-arvion mukaan se aiheuttaisi liikaa häiriötä etenkin viereisen Natura-alueen linnustolle. Fastholman niemen kärjessä sijaitsevalle päärakennukselle ja saunalle annetaan sr-2 merkintä ja asianmukainen suojelumääräys. Tontille annetaan loma-asuntojen käyttötarkoitusmerkintä (RA), nykyisen käytön mukaan.

Yhdyskuntatekniikka

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä toteaa kannanotossaan, että Fastholman alue sijaitsee HSY:n vesihuollon toiminta-alueen ulkopuolella. Mahdollinen vesihuolto tulee toteuttaa yksityisin järjestelyin.

Vastine

Merkitään tiedoksi.

Yhteenvedot OAS-aineistoa koskevista tilaisuuksista

Tilaisuus 11.3.2024

Asukastilaisuudessa keskusteltiin muun muassa alueen alavuudesta ja siitä johtuvasta meritulvariskistä sekä lumen mukana tulevista mikromuoveista. Lumenkuljetusliikenne asuinalueiden läpi huolestutti, sekä vastaanottoalueen käyttö nykyistä intensiivisemmin jatkossa. Kuljettajien paremmasta ohjeistuksesta oli myös puhetta, sillä ajoreitti on paikallisten asukkaiden aktiivisessa käytössä. Lähialueen asuntoyhtiöt olivat vahvasti lumenvastaanottopaikkaa ja sen toimintaa vastaan.

Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo

Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo (AKL/MRL 65 §): 10.3.2025–8.4.2025

Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Työpajankatu 8
00580 Helsinki
PL 58212
00099 Helsingin kaupunki

www.hel.fi